

**I vecchi
Staří**

Pantalone dei Bisognosi neboli... Il Magnifico

- starý benátský kupec, někdy bohatý a urozený, někdy zbankrotovaný
- mluví stylizovaným benátským dialektem
- Magnifico – rodový titul úcty, částečně užíván v Benátkách (ital. nádherný, skvělý, velkolepý)
- jeho příjmení bylo tradičně „de’Bisognosi“, což znamená „potřebný“

Komické vlastnosti Pantalona

- rostou z protikladů jeho senility:
  - lakomý a zároveň milovník pompy
  - lstivý a unáhlený
  - pomlouvačný a hádavý
- propadá náhlým výbuchům vzteku, vehementních nactiutrhaní a nadávek
- vydává se za laskavého a benevolentního staříka
- pes, který štěká, ale nekouše
- *puer centum annorum* (centenarium = stoletý chlapec)

- lakota vlastní starému muži je trumfována větší neřestí – vilností a chtíčem, jenž je nepatřičný pro člověka v letech
- stále plný síly a vitality pro erotické vrtochy
- občas se stává rivalem vlastního syna
- autoritativní otec, často si přeje získat pro dceru nějakého bohatého, ale postaršího nápadníka (obvykle Dottora)
- pokrytecký a konzervativní, s Dottorem symbolizují kontrast mezi starou a mladou generací

Kostým

- na kostýmu dominuje červená
- plášť je černý, ale podložený červenou látkou
- pŕmaska – tvář je kostnatá, obočí zvýrazněné, nos je orlí
- hraje často z profilu a akcentuje tak komický efekt vytvořený ostře vyčnívající bradkou a jeho dlouhým knírem
- nosí u pasu sáček s penězi (v 16. a 17. století rovněž meč nebo dýku)
- žluté pantofle tureckého stylu

- hlas je skřípavý a chraplavý
- smích řezavý
- pohybuje se pomalu
- je hrbatý, ale v okamžicích vzteku je schopen nepochopitelných kousků živelnosti, které jsou později doplněny těžkým, astmatickým oddechováním
- herec, který hraje Pantalona, musí být dobrý ve směšných odpovědích, v reakcích při přijímání špatných zpráv nebo při překvapujících odhaleních

Dottore (Doktor)

- boloňská maska
- satira na učeného muže, pedantství a renesanční a humanistickou učenost
- člen všech akademií, do všeho strká nos, domýšlivý mudrlant
- může být i astrologem, okultistou
- mluví ze široka o všem, ve většině případů ale nemístně
- jeho tirády jsou nesrozumitelné a nepochopitelné, prošpikované zpackanými citáty z řečtiny a z latiny s chybnou výslovností, používá tautologismy a banálnosti
- jeho přáním je žvanit donekonečna

Komické vlastnosti Dottoreho

- stejně jako Pantalone je Dottore obvykle šedesátník
- většinou je zobrazován jako právník nebo lékař
- někdy je otcem rodiny
- s Pantalonem se buď přátelí nebo s ním soupeří
- je bláznivě netrpělivý v milostných dobrodružstvích, ale končí jako paroháč a předmět posměchu
- nejupovídanější ze všech masek, ale protože je tlustý, je nejméně živý
- město Boloňa je dobře známé pro svou výbornou kuchyni a boloňská maska nemůže nebýt nenažraná

- má nos jako okurku, měkké líce a vyčnívající černý knír
- vážný a nemotorně důstojný ve svých vysoce stylizovaných způsobech
- kolébá se, když afektovaně jde drobnými krůčky
- často drží malou, ale velmi tlustou knihu v jedné ruce a druhou rukou profesorsky gestikuluje s ukazováčkem
- většinou mluví boloňským dialektem, ale rovněž klasicistní italštinou nebo směsí benátského dialektu a italizovaného dialektu boloňského

Kostým

- kostým (stejně jako kostým doktorů boloňské univerzity) je úplně černý, vyjma širokého bílého kolárku (límce), bílých manžet a bílého kapesníku, který má zavěšený za kožený pásek
- černý je rovněž jeho plstěný klobouk
- půlmaska zakrývá pouze čelo a nos
- nosí dlouhou pelerínu a boty na přezky
- v chromatické škále kostýmů komedie vytváří Dottoreho černá ostrý kontrast k Pantalonově červené

- maska převzala různá další jména:
  - Graziano (Gratianus – jméno respektovaného římského právníka)
  - Bombardo (houfnice, tarasnice)
  - Francolin (volný nebo francouzský)
  - Partesano
  - Spacca Strumolo (Natrhlá struma?)
  - nejslavnější jména: Dottore Baloardo a Dottore Balanzone

Masky příbuzné Dottorovi

- Pedant – objevuje se v nejranějším období komedie
- Tartaglia – maska často hrána jako právník nebo lékárník, vzbuzovala smích svým koktáním, k masce patří obrovské brýle
- francouzské masky: Le Médecin. Guillot-Gorju a Boniface

Typické tirády Dottoreho:

Florencie je hlavní město Toskánska; V Toskánsku se zrodilo řečnické umění; králem řečnického umění byl Cicero; Cicero byl římský senátor; Řím měl dvanáct císařů; dvanáct je i měsíců v roce; rok má čtyři roční období; čtyři jsou i živly: vzduch, voda, oheň a země; zemi ořou voli a voli mají kůži; kůže zpracovaná se stává prospěšnou kůží; z kůže se dělají boty; boty se obouvají na nohy; nohy slouží k chůzi; při chůzi jsem zakopl; a zakopnuv přišel jsem sem, abych vás pozdravil.

Kvůli zakopnutí bych si mohl rozbít hlavu, kvůli rozbití hlavy by musel přijít lékař a předepsat mi nějaký lék; lék se vyrábí z drog, drogy pocházejí z Orientu a z Orientu pochází Aristotelova filozofie...